

Nr. 4(80)

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2018. gada 9. aprīlis

APRĪLA PIRĀTI, TIRGI, GLEZNAS UN SUŅI

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

«Nākot uz Latvijas Neredzīgo bibliotēku ekskursijā, bijām domājuši ieraudzīt plauktus ar grāmatām Braila rakstā un audio formātā, tomēr redzētais mūs patīkami pārsteidza un deva vielu pārdomām,» tā, ierodoties bibliotēkā, teica Latvijas Universitātes Bibliotēzinātņu studenti. Un, patiešām! Nezinātājam varētu šķist, ka mēs esam speciālā bibliotēka, kas orientējas tikai uz šauru mērķauditoriju. Tomēr ir gluži pretēji — mēs esam publiska bibliotēka ar plašu grāmatu klāstu ikvienam lasītājam, *ieskaitot*, ikvienu, kuram nepieciešama literatūra vai informācija pielāgotā formātā. Turklāt Latvijas Neredzīgo bibliotēka aktīvi darbojas arī kā Konsultatīvais centrs, kura pamatuzdevums ir konsultēt par tekstu pielāgošanas nosacījumiem Braila rakstā vai audio formātā. Šo iespēju šogad jau izmantojis Tirdzniecības centrs «Domina», pielāgojot tekstus jaunatklātajam liftam. Savukārt pēdējā apjomīgā konsultācija tika sniegta biedrībai *Socintegra*, kas veica Rojas pludmales informatīvā stenda tekstu pielāgošanu Braila rakstā. Šāda veida sadarbība ļauj cerēt, ka arī Latvijā sāk pievērst lielāku vērību tam, kādā kvalitātē pie-

lāgotie teksti tiek izveidoti publiskajās vietās.

Apliecinot publiskās bibliotēkas statusu, bibliotēka piedāvā ne tikai ikvienam cilvēkam pieejamu krājumu, bet arī pakalpojumus un kultūras pasākumus, kas aprīlī Rīgā būs īpaši intensīvi.

Pasākumu maratons sāksies **11. aprīlī plkst. 13.00**, kad notiks **grāmatas Braila rakstā «Pirāts Džons un karaļa karavīri» atvēršanas svētki**. Tajos piedalīsies autors Raimonds Trūps un māksliniece Baiba Līmane.

Šī grāmata no pārējām atšķirsies ar to, ka pirmo reizi Braila raksta grāmatu izdošanas vēsturē tai būs pievienots CD ar pasakas audio ierakstu, ko ielasījis pats autors, kā arī grāmatas vāka un CD matricas noformējumā izmantots oriģinālgrāmatas vāka dizains. Pasākumā piedalīsies arī autora dēls.

Tā kā bibliotēkas krājumā ir atrodamas arī dažādu rokdarbu grāmatas par adījumiem, tamborējumiem, apsveikumu kartiņu darinājumiem, pārļošanu, floristiku, bižutērijas izstrādājumiem, dekupāžu, zīmēšanu un citām radošām izpausmēm, tad **no 3. līdz 13. aprīlim** bibliotēkas lasītavā Rīgā aicinām bērnus un jauniešus apmeklēt **Radošo stūrīti «Lieldienu nokrāsas»**, lai, izveidojot rotājumus vai kartiņas, pagarinātu Lieldienu svētku sajūtu.

Nedēļas nogalē, **13. aprīlī, no plkst. 10.00 līdz 11.00** lasītavā organizēsim **radošo darbnīcu «Sajūtu glezniecība»**. Tajā notiks auduma vai stikla izstrādājumu apgleznošana ar akrila krāsām. Darbnīcu vadīs Strazdumuižas internatīdusskolas skolotāja Dace Muša. Aicinām uz šo aktivitāti ierasties ar saviem izstrādājumiem, ko vēlaties apgleznot. Tās var būt stikla pudeles, burkas vai glāzes, auduma galdautiņi, kanvas vai citi priekšmeti.

Savukārt nākošās nedēļas sākumā, **16. aprīlī, plkst. 14.00** bibliotēka aicina uz tikšanos ar folkloras un tradīciju pētnieci un praktiķi Guntu Sauli. Viņa aicinās uz sarunu par pavasara laiku cilvēkā, dabā un tradīcijās.

Kā kopējās bibliotēku saimes locekle, Latvijas Neredzīgo bibliotēka piedalīsies **«Bibliotēku ideju tirgū»**, kas šogad, ieskandinot Bibliotēku nedēļu, notiks **18. aprīlī no plkst. 10.00 līdz 15.00** Latvijas Nacionālās bibliotēkas 1. stāva ātrijā. Ideju tirgus moto ir «Mainās bibliotēka, mainās sabiedrība». Mūsu bibliotēka tajā piedalīsies ar vairākām inovatīvām idejām, kas būs

prezentētas tā, lai ar tām varētu iepazīties ikviens, neatkarīgi no lasīšanas īpatnībām.

Bibliotēku nedēļas ietvaros, kas šogad notiks no 23. līdz 27. aprīlim, mūsu bibliotēkā plānota jauna aktivitāte, ar mērķi to iedibināt kā tradīciju. Publiskajā telpā jau izskanējusi informācija par to, ka dažās bibliotēkās tiek organizēti lasītprasmes veicināšanas pasākumi, kuros piedalās suņi. Arī mūsu bibliotēka ir sazinājusies ar saviem sadarbības partneriem, kuri Latvijā sagatavo servisa suņus. Mūsu sadarbības mērķis ir apvienot divus labumus: veicināt lasītprasmi bērniem (t.sk. ar redzes traucējumiem) un ļaut terapijas sunim vai sunimpavadonim uz brīdi atpūsties no saviem darba pienākumiem, klausoties kādu pasaku un baudot bērnu vieglo roku glāstus. Šo ideju realizēt palīdzēs Servisu suņu biedrība TEODORS un suņu audzētava *Kenventaki*.

Ja arī tu vai tavs mazulis vēlas piedalīties grāmatas priekšā lasīšanā sunim, tad seko līdzi informācijai mūsu mājaslapā, sociālajos tīklos vai reklāmas stendos, kur tiks paziņots šis interesantās aktivitātes datums un laiks.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

APAĻĀ GALDA DISKUSIJAS ATZIŅAS

Indra Ozola

Metodikas nodaļas vadītāja

Nemot vērā, ka iedzīvotāju depopulācijas ietekmē ir aktualizējies jautājums par pašvaldību publisko bibliotēku tīkla turpmāko darbību, un šis jautājums plaši atspoguļots plašsaziņas līdzekļos, piesaistot iedzīvotāju, rakstnieku, pašvaldību vadītāju, Latvijas Pašvaldību savienības, KM vadības un Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas pastiprinātu uzmanību, Apaļā galda diskusija, kas Latvijas Nacionālajā

bibliotēkā notika 21. martā, sākās ar tēmu par pašvaldību publisko bibliotēku tīklu.

Latvijas novados samazinās iedzīvotāju skaits, tāpēc dažos pagastos tiek samazinātas pagastu bibliotēku darbinieku slodzes un dažviet bibliotēkas reorganizētas par ārējiem apkalpošanas punktiem, kuri nodrošina bibliotekāro pakalpojumu pieejamību ierobežotai lietotāju grupai. Sarunās tika skarts jautājums par bibliotēkas nozīmi laukos, kāpēc laukos ir vajadzīga bibliotēka, par veiktajām aptaujām to iedzīvotāju vidū, kuri apmeklē bibliotēkas un arī tiem iedzīvotājiem, kuri tās neapmeklē.

Viena no kopīgajām aktuālajām tēmām bija lēnais interneta pieslēguma ātrums pagastu bibliotēkās, kura dēļ apmeklētāji mazāk izmanto vai arī vairs neizmanto interneta pakalpojumus.

Uzmanība jāpievērš bibliotēku darba virzienu dažādošanai: *Veselības skoliņas, Māmiņu klubīni, Vēstures interesentu pulciņš, Lasītāju klubīņš* utt. Kā uzrunāt tos cilvēkus, kuri iet garām bibliotēkai — reklāma, attālināta reģistrēšanās iespēja bibliotēkā. Sadarbība ar citām iestādēm un organizācijām, iesaistišanās dažādos vietējā mēroga un starptautiskajos projektos, piemēram, «Erasmus+» projekts «Eiropas brīvprātīgais darbs» (Ventspils).

Apaļā galda diskusijas otrajā daļā bibliotēku direktori un metodiķi bija sagatavojuši 7 minūšu prezentācijas ar 2017. gada vērtējumu, galvenajām atziņām un secinājumiem, jauninājumiem un sasniegumiem, kā

arī problēmām un risinājumiem, kā arī interesantākie pasākumi, kā «Lasi kopā ar suni» (Jūrmala), «Dzejas tirgus», «Tikšanās ar sen zināmo, bet aizmirsto grāmatu» (Ludza). Kā bibliotēka iesaistās ANO mērķu sasniegšanā (pakalpojumi, izglītojošā darbība, darbs ar mērķauditorijām, projekti u.c.).

Bibliotēku direktori uzsvēra, ka liela nozīme ir bibliotēku pagarinātajam darba laikam vakaros un sestdienās, kad bibliotēku var apmeklēt arī studenti un skolnieki, kā strādājošie apmeklētāji. Tika izteikta nepieciešamība ieviest darbinieku rotācijas principus slimības un atvaļinājuma laikā.

Liela loma bibliotēkās ir paša bibliotekāra personībai. Veidam, kā viņš ikdienā kontaktējas ar iedzīvotājiem, kā ieinteresē par bibliotēkas sniegtajām iespējām. Bibliotēkai ir jābūt kultūras, izglītības, sabiedriskajam un informācijas centram, kur bibliotekārs ir zinošs, aktīvs un elastīgs.

KAS IR LATVIEŠI?

Vineta Bite
*Braila raksta nodaļas
korektore*

21. gadsimts un Latvijas simtgades priekšvakars, iespējams piemērotākais laiks neērtajam jautājumam: «Kas ir latvieši?»

Lai radītu spilgtu ieskatu šai svarīgajā pašidentifikācijas jautājumā, Braila raksta nodaļa 2018. gadā reproducē trīs darbus, kas ir kanoni kultūrvēsturiskajā mantojumā, un kaut nedaudz mūs pietuvina atbildei:

- Garlībs Merķelis «Latvieši, sevišķi Vidzemē, Filozofiskā gadsimta beigās» (4 sēj.);
- Aleksandrs Grīns «Varoņu grāmata» (2 sēj.);
- Matīss un Reinis Kaudzītes «Mērnieku laiki» (8 sēj.).

Merķelis darbu «Latvieši» («Die letten») uzraksta 1796. gadā Leipcigā. Darbu

Latvijā izdod 1905. gadā, vēsturiski tas kļūst par latviešu «nacionālisma avotu», kas tiek izmantots kā ierocis publikācijās, diskusijās cīņā pret vāciešiem (toreiz). Merķelis top atzīts kā latviešu aizstāvis. Lietderīgi atcerēties un saprast, ka Merķelis vērtē latvieti no vācieša skatpunkta. Viņš apcer laikmetu, filozofē par franču apgaismības paraugiem un cer uz labākiem laikiem latviešiem. Latvieti viņš raksturo kā slinku, glēvu, zaglīgu, bez pašapziņas un mugurkaula, kurš nepaceļ pat acis uz kungu. «Arvien viņš iztēlo sevi par nabagu; arvien tam ir uzskaitāma vesela virkne nelaimju, kas tam notikušas.» «Tieksme uz dzeršanu ir otra vispārēja latviešu tautas pazīme.» «Neattīstīti, notrulināti viņu lielums lielais vairums maldās pa dzīvi.» Sievietes, darbus darot, dzied «un ir vienīgās, kas zem vispārējā jūga vēl var just dzīvesprieku.» Turpretim vīriešiem, lai paceltu

savu garu un drūmo, nomākto sirdi «līdz prieka augstumiem» būtu tā jāpiedzeras, ka viņi paši vairs sevis nepazīst.

Tādi pretmeti un nekādas konsekvences, lasot lappusi pēc lappuses. Ja latviešiem nebūtu tik drastiski apstākļi — viņi kā senas civilizācijas pēcteči — radītu savus Kantus (Imanuels Kants 1725 — 1805) un Herderus (Gotfrīds Herders 1744 — 1803), tā raksta Merķelis. Brīžiem sajūta, ka visu var norakstīt uz smagajiem apstākļiem (sociālo iekārtu). Arī to, ka latvietis slepkavo savus radus, bērnus un vecākus, bet vecvecāku vilkšana ragaviņās uz mežu ir bijusi realitāte. Milzīgais naidis pret muižnieku, kuram viņš gatavs pārgriezt rīkli. Latvieša mentalitāte visā pilnībā; cietēja loma (vēsturiskās ciešanas attaisno visu), drūmums, pārlietu liela nopietnība un dramatiskā dzīves uztvere, un nespēja (nevēlme) ar veselīgu humoru un pašironiju paskatīties pašam uz sevi un tautiešiem (tagad).

Gadiem cilvēki ir izmantojuši un atsaukušies uz G. Merķeļa «Latviešiem», no konteksta izraujot fragmentus, gluži kā svētzādīgi sludinātāji Bībeli, pielaiķojot tos izdevīgi savām vajadzībām. Tagad arī Braila raksta lasītājiem ir iespēja izlasīt visu darbu un iegūt savu objektīvu viedokli un izdarīt secinājumus.

Aleksandra Grīna «Varoņu grāmata» (1935) ieskats latvieti-karavīrā, latvieti-varonī. Sākot ar senajiem senlatvijas Tālavas, Kursas, Līvu zemes un visvaronīgākajiem Zemgaļu karavīriem. Pirmsākumos par

nežēlīgām cīņām pašu cilšu starpā, gan apvienojoties pret iebrucējiem, gan arī vēlāk par Latvijas brīvību. Nežēlīgs, ātrs un drošsirdīgs — latvietis metas kaujā ar milzīgu pārspēku, un lai iegūtu slavu, kas atbalsojas pat mūsdienās, tam piemīt zināmas īpašības. Saprotams, ka senajam laikmetam piemīt cita morāle, likumi un skarbums, teiksim vardarbība, kā jebkurai cīņai uz dzīvību un nāvi, karojot arī zem svešām varām. Brīvības cīņu karavīru izlēmība, gudra taktika. Absolūta pārliecība, lasot grāmatu, ka latvju karavīrs perfekti pārzina kara mākslu un tas nav izglītības nopelns, tas latvju karavīrā ir šūpulī ielikts. Pierādījums tam mūsu karavīru augstais novērtējums NATO. Zinot, ka dzīvojam brīvā valstī un patiesībā skaitliski esam tik cik esam, mūsu galvas noliekšana to priekšā, kas šo brīvību izcīnījuši atdodot savu vērtīgāko — dzīvību, ir mazākais ko varam izdarīt, tos godinot.

Rūsins, Dotis un Paiķis, Roboms un Veķis, Tālivalža dēli, ģenerālis Balodis, kapteinis Zolts, kapteinis Zīle, pulkvedis Kalpaks, kaprālis Speldzēns, virsseržants Klaviers — visi varoņi kā uz delnas «Varoņu grāmata». Aleksandrs Grīns (kauju laikā (1916) maina savu vārdu un no Jēkaba pārtop par Aleksandru), savā darbā atklāj «Kas ir latvieši?». Šeit viņu īstums ir paties, jo autors pats bija Brīvības cīņu dalībnieks un Latvijas armijas kapteinis.

(turpinājums nākošajā numurā)

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jauniegunumi

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.